

הגדי שעשה מווי / שלומית דותן

הקול הראשון שהשמיע הגדי מיד לאחר שעמד על רגליו, היה מווי!

כל השכנים בחוה נדהמו, חלק אף צחקו.

הגדי נעלב עד מאוד וכרח...

זהו ספור שיש בו דמעות ויש בו צחוק, והוא כתוב בחן ובחרוזים שיתנגנו בלב כל ילד.

הספר השתתף ב"מצעד הספרים" ונבחר כאחד הספרים האהובים ביותר על ילדי הגן.

מן הביקורת:

ספרה של שלומית דותן "הגדי שעה מווי", שראה אור בהוצאת מודן, כתוב במשקל ובחרוזים מקסימים ומבריקים ממש, אייר אותו בחן ובהומור נעם נדב, והוא בדיוק מסוג הספרים שמעוררים בי געגוע כזה, מזכירים לי נשכחות, ועושים לי חשק לתפוס איזה זאטוט מבין עניין ולהתחנן בפניו שבבקשה יסכים לתת לי להקריא לו את הספר.

בכפר קטן, מספרת דותן, נולד גדי, גדי ממש מתוק עד ש... הוא פתח את הפה ובמקום "מממה" יצא לו "מווי". כולם, אפילו אימא שלו, מתקשים לקבל את הגדי המשונה. גם אצל הפרות הוא לא מוצא מזור לשונותו, אבל אז... אז אני לא אקלקל, כדאי פשוט לקרוא או להקריא ולהתמוגג.

הנה טעימה מהחרוזים:

" עומדת אמא המומה:

דבר פנה עוד לא נשמע!

הגדי שילה קצת משונה,

הוא מתבלבל בין מו למה!

מיד באים גם השכנים

עזים, תישים בקמונים,

פועים, קוראים: "איזו צרה,

הגדי חושב שהוא פרה!"

מתוך: רקפת זילי, תרועה נאלמה, בנות.

מו אמרת?

בעידן המציע זהויות רבות, אפשר להיות בעל קול מגוון. תשאלו את הגדי שנשמע כמו פרה.

'הגדי שעשה מווי' הוא סיפור על שונות ומציאת הזהות האמיתית. הגדי הקטן שנולד לאמא עז משמיע קול מוזר: "מו". אמא שלו, כנראה מפ'מניקית ותיקה עם נאמנות מוצקה למפלגה, אינה מקבלת בן שמצביע מפא"י. היא "המומה", כלשון הסופרת.

"עומדת אמא המומה: / דבר כזה עוד לא נשמע! / הגדי שלה קצת משונה, / הוא מתבלבל בין מו למה!".
תוך רגע קל מגיעים כל חברי הקיבוץ ההמומים לא פחות, מראש ועדת חינוך ועד הרכלנית הראשית (אפשר גם רכלן): "מיד באים גם השכנים, / עזים, תיישים בהמונים, / פועים, קוראים: איזו צרה, / הגדי חושב שהוא פרה!".

נראה שהסיבה לכך שהסופרת בחרה בעדר עזים ותיישים ולא בלהקת ציפורים, לדוגמה, היא המושג "עדריות": כולם אותו דבר, ורק הגדי הקטן שונה. גם הבחירה בהשמעת קול אחר אינה מקרית: קול ולא תנועת גוף, לדוגמה, כי קול משמעו אמירה, התבטאות, ביטוי של ה"אני".

הגדי שומע שכולם אומרים שזו צרה שהוא משמיע קול אחר, ופורץ בבכי. הוא בורח, רץ עד שהוא מתעייף, ונעצר בדיוק ליד רפת. הפרות משמיעות "מווי" כמו שלו, והגדי חושב שהגיע אל המקום הנכון. כדי להוכיח שייכות, שולף הגדי את כרטיס חבר המועדון שלו: "מווי". אלא שהפרות צוחקות עליו. הוא רק נשמע כמותן, אבל אינו פרה. "אתה יצור מוזר נורא / אתה גם גדי וגם פרה", הן אומרות לו (ואם כבר גדי, היה יפה אילו בחרה הסופרת בעגלים או בעגלות במקום הפרות הצוחקות לו).

הגדי מנסה להשמיע קול דומה לזה של עדר הצאן שממנו יצא כדי לחזור הביתה, אבל נכשל. כעבור הרבה דמעות וניסיונות ווקאליים, משהו משתנה: הוא מצליח להוציא מגרונו צליל מיוחד שאינו של עזים או פרות, אלא של שני העדרים גם יחד: שילוב בין "מו" ל"מה", כלומר "מוֹמָה".
הגדי חוזר אל הכפר. אמא עז, ששומעת את קולו (החדש), מתרגשת ורצה לקבל אותו בשמחה. גם שאר העזים והתיישים משתאים לנוכח הלוצ'יאנו פאבארטי הצעיר. הגדי מאושר – הוא מצא את קולו האמיתי, לא "מו" ולא "מה" כי אם שילוב של השניים לכדי יצירת קול חדש משלו – "מוֹמָה". לֹס מוֹמָה ט-מָהה... (Laisse Moi T'aimer). השלווה, אולי גם האושר, אינם מגיעים דרך התפשרות עם מה שאינו אנחנו, אלא עם מציאת האישיות והקול הייחודיים לנו.

הסיפור עוסק במציאת העצמי האותנטי, הזהות, מתוך הבנה שאנחנו אולי חיים בעדרים, בקבוצות, במקהלות – אבל לכל אחד מאיתנו יש קול משלו. בקול שלנו יש צליל מהקבוצה שאנו חיים בתוכה, אבל גם צלילים אחרים המבדילים אותנו ממנה: מחשבות, אמונות והשתייכויות שונות.

אין כאן חלוקה דו-קוטבית – או שאתה צאן או שאתה בקר; הסופרת מציגה מציאות מורכבת יותר: אפשר להיות גם גדי וגם פרה. גם ימני וגם בעד איכות הסביבה. וזה בשונה מ'הברווזון המכוער' של **אנדרסן**, שנראה אחרת כי הוא באמת שייך לקבוצה אחרת מזו שגדל בה.

האירורים של **נעם נדב** יפים ומצביעים על היכרות טובה עם החיים במשק. זה ניכר בפרטים קטנים בנופים הכפריים-הישראליים, כמו מבני הרפת והדיר המדויקים וסנונית הרפתות שאינה חלק מהסיפור, אבל המאייר טרח להכניס אותה לתמונה, בהיותה ציפור המקננת במבנים פתוחים כמו רפת; שאפו.

***הופיע בטור י: ספרות ילדים / חגית ריטרמן. מדור 'עושים רוח' שבתוך מוסף 'דיוקן', עיתון 'מקור ראשון' (גיליון 743), 4 בנובמבר 2011.**

